



Kommunstyrelsen

Örnsköldsviks kommuns yttrande, EU-kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets förordningar för perioden 2028–2034 om inrättande av Europeiska fonden för ekonomisk, social och territoriell sammanhållning m.fl. (Dnr LI2025/01620)

Örnsköldsviks kommun uppskattar möjligheten att lämna inspel på förslaget. Örnsköldsviks kommun ställer sig positiv till EU-kommissionens ambition att stärka den ekonomiska, sociala och territoriella sammanhållningen inom unionen under perioden 2028–2034. Kommunen ser stora möjligheter i att de föreslagna fonderna kan bidra till lokal och regional utveckling, ökad sysselsättning, kompetensutveckling och social inkludering. Särskilt välkomnas satsningar på innovation, grön omställning och digitalisering, vilka är viktiga för att möta framtidens utmaningar och stärka konkurrenskraften i norra Sverige.

Regionala och lokala utmaningar – vikten av platsbaserade insatser

Det är viktigt att kompensera för strukturella nackdelar såsom gles befolkning, långa avstånd, kallt klimat och begränsad tillgång till service. Medel för detta är avgörande för att främja regional utveckling, infrastruktur, sysselsättning och innovation. Annars finns en risk att skraddarsydda insatser för regioner med särskilda behov försvinner, vilket kan slå hårt mot norra Sveriges utvecklingsmöjligheter.

Det är av yttersta vikt att EU:s stöd fortsatt tar hänsyn till de särskilda utmaningar som finns i norra Sverige. Särskilda medel för glesbefolkade regioner bör återinföras, alternativt bör compensation ges på annat sätt för att säkerställa att dessa områden kan fortsätta utvecklas och bidra till EU:s gemensamma mål.

Partnerskapsprincipen och flernivåstyrning

En central del av förslaget är införandet av nationella och regionala partnerskapsplaner, där regionala och lokala aktörer ska involveras i planering och genomförande. Sammanhållningspolitiken har historiskt varit ett viktigt verktyg för att stimulera ekonomisk tillväxt och sysselsättning på lokal och regional nivå, och har bidragit till att stärka regionernas ekonomiska strukturer och innovationsförmåga. Europaforum Norr (EFNS) välkomnar ansträngningarna att förbättra koordineringen mellan olika fonder och förslaget om ett gemensamt regelverk, men uttrycker oro över att en plan per land kan innebära begränsat lokalt och regionalt inflytande. Det finns en



risk att nödvändig finansiering för regional utveckling trängs undan till förmån för kortsiktiga nationella politiska mål som inte tar hänsyn till regionala och inomregionala skillnader. Örnsköldsviks kommun står bakom synpunkterna från EFNS.

Regionala och territoriella kapitel i de nationella och regionala planerna bör vara obligatoriska. Partnerskapsprincipen och flernivåstyrningen måste säkerställas, så att insatserna blir ändamålsenliga och kan möta regionala och lokala utmaningar. Ett trepartspartnerskap, där regional nivå ingår tillsammans med nationell och EU-nivå, bör eftersträvas för att undvika att regionala aktörer endast blir utförare av EU-politiken.

Förenkling och resultatfokus – risker och möjligheter

Förenkling av regler och minskad administrativ börda, flexibla finansiering och ett prestationsbaserat system där utbetalningar sker när mål uppnås är positivt ur ett effektivitetsperspektiv, men det finns risker att små aktörer och innovativa projekt missgynnas om fokus blir för snävt på resultat och prestationer.

Ambitionen om enklare och mer resultatbaserad finansiering är viktig och möjligheten att små aktörer och innovativa projekt ges möjlighet att delta är bra. För små aktörer och innovativa projekt kan ett förenklat förfarande vara nödvändigt, där fokus ligger på resultat snarare än strikt prestationsbaserade mått. Det är också viktigt att det finns möjligheter till alternativa finansieringsformer som tar hänsyn till lokala förutsättningar, exempelvis kostnadsnivåer i glesbygd, samt att en långsiktig ansats bibehålls för att hantera strukturella utmaningar.

Förenkling och resultatfokus är välkomna inslag, men det måste säkerställas att små aktörer och projekt med innovativ potential inte missgynnas. Alternativa finansieringsformer och långsiktiga insatser bör möjliggöras för att hantera lokala och regionala utmaningar.

Sektorsspecifika insatser – fiskeri, havs- och vattenbruk, social inkludering

I Örnsköldsvik finns lokala yrkesfiskare och ett starkt intresse för fritidsfiske, med en gammal tradition av tillagningsindustri (surströmming) och unika kust- och havsmiljöer som ingår i världsarvet Höga Kusten. Samtidigt finns utmaningar med förorenade vatten, vilket påverkar utvecklingen av havs- och vattenbruk.

Det är viktigt att utmaningar och möjligheter för kommuner liknande Örnsköldsvik inkluderas i förslaget, för fungerande pelagiska värdekedjor och havs- och vattenbruk. Detta är även viktigt ur ett beredskapsperspektiv.

Sysselsättning, kompetens och social inkludering är centrala frågor för en kommun. En fortsatt satsning på att människor ska kunna vara delaktiga och bidra till samhällets utveckling är viktigt. Tilliten till demokratin och arbetet med mänskliga rättigheter är nyckelfaktorer. Även här gäller det att ha medvetenhet och förståelse för de glesa



geografiernas utmaningar och möjligheter. Norra Sverige har många arbetsgivare som behöver arbetskraft för att klara kompetensförsörjningen kopplat till utvecklingen i regionen.

Sektorsspecifika insatser inom fiskeri, havs- och vattenbruk samt social inkludering måste utformas med hänsyn till lokala och regionala förutsättningar. Särskilda utmaningar i norra Sverige bör lyftas fram och adresseras i fondernas utformning.

Demokrati, rättsstat och långsiktig legitimitet

Ur ett demokratiskt perspektiv och för EU:s långsiktiga legitimitet är det av yttersta vikt att hänsyn tas till lokal och regional nivå i utformandet av sammanhållningspolitiken. Det nuvarande systemet är inte utan brister, men det utgör en grundpelare som för EU närmare dess invånare. Det gör även att lokala och regionala aktörer inte bara blir utförare av EU-politiken, utan även medskapare, som aktivt är engagerade i att skapa och legitimera det europeiska projektet. Lokal och regional nivå måste fortsatt vara huvudaktörer i utformandet av sammanhållningspolitiken. Partnerskapsprincipen och flernivåstyrningen är avgörande för att säkerställa demokratisk legitimitet och effektivt genomförande av EU:s politik.

Social inkludering och jämlikhet

Arbetsmarknaden har utmaningar i glesbygd och mindre orter, där arbetsmarknaden är smalare och beroende av ett fåtal branscher. Det är avgörande att fonden möjliggör insatser för fler och bättre arbetstillfällen samt stödjer omställning och kompetensutveckling inom industri, offentlig sektor och tjänstebranscher, särskilt kopplat till grön och digital omställning.

Vidare är det viktigt att fonden ger utrymme för lokalt och regionalt anpassade lösningar, där utbildningsinsatser och arbetsmarknadsåtgärder kan utformas utifrån de faktiska behoven i norra Sverige. Det är viktigt med social inkludering, särskilt för grupper som står långt från arbetsmarknaden. Socialfonden bör fortsatt ha en stark roll för att stödja projekt som motverkar utanförskap och främjar integration.

Omställningen till klimatneutralitet måste ske på ett socialt rättvist sätt, där ingen lämnas utanför.

Säkerhet, beredskap och Arktis

Det förändrade geopolitiska läget, särskilt till följd av Rysslands anfallskrig mot Ukraina, har satt norra Sverige i ett nytt strategiskt fokus. Regionens position i det europeiska Arktis förstärker dess geopolitiska betydelse. Samtidigt är regionen viktig utifrån EU:s satsningar på grön industriell omställning och det framtida behovet av kritiska råvaror.



Livskraftiga samhällen i Europas periferi är en fråga om säkerhet av betydelse för hela EU. En fortsatt stark sammanhållningspolitik som förbättrar människors möjligheter att leva, bo och arbeta i norra Sverige är avgörande, inte bara ur ekonomisk synvinkel utan även för en säkrare och uthålligare region i en alltmer instabil omvärld. Norra Sveriges strategiska betydelse måste lyftas fram i EU:s sammanhållningspolitik. Särskilda insatser för Arktis och gränsregionerna är viktiga för att stärka både säkerhet och hållbar utveckling.

Avslutande rekommendation

Örnsköldsviks kommun ser positivt på EU-kommissionens ambition att stärka den ekonomiska, sociala och territoriella sammanhållningen, men vill betona vikten av att EU:s stöd även fortsättningsvis tar hänsyn till de särskilda utmaningar som finns i norra Sverige. Särskilda medel och platsbaserade insatser för glesbefolkade regioner måste säkerställas för att möjliggöra fortsatt utveckling och bidra till EU:s gemensamma mål. Partnerskapsprincipen och flernivåstyrning är avgörande för att säkerställa ett effektivt och demokratiskt genomförande, där lokal och regional nivå är aktiva medskapare. Förenkling och resultatfokus välkomnas, men det är viktigt att små aktörer och innovativa projekt inte missgynnas. Slutligen bör sektorsspecifika och regionalt anpassade insatser prioriteras, särskilt inom områden som arbetsmarknad, social inkludering, beredskap och hållbar utveckling, för att stärka norra Sveriges konkurrenskraft och bidra till ett starkare och mer sammanhållet EU.

Örnsköldsviks kommun
Kommunstyrelsen

Anna-Britta Åkerlind (C)
Ordförande

Signering

Följande parter har signerat detta dokument

Namn: ANNA-BRITTA ÅKERLIND

Datum: 2025-12-05 09:03

Signerat kryptografiskt SHA-256 hashvärde:

D7D79158B29A57090CE70D77EE4736D8ED0F1A44B0AD2261BDA208A7D83C96BC